

I. TOMEU PAYERAS I CIFRE
APROXIMACIÓ BIOGRÀFICA

Tenim moltes d'imatges d'en Tomeu i cal filar prim per tal de no extraviar-nos entre el laberint d'espills que ens el mostren.

- ▶ Andreu Cifre, fàbrica de sifons. Pollença 1910.
- ▶ Inca, 1948.
- ▶ Port de Pollença, 1956.

On és el vertader?. Jo el veig un home, amb la seva grandesa i misèria, que la intensitat —i fugacitat— de la seva vivència engrandeixen seductorament.

- ▶ Llicenciatura en Biologia (Universitat de Barcelona).
- ▶ Laboratori farmacèutic Hubber (Barcelona).
- ▶ Laboratori Oceanogràfic (Ciutat de Mallorca).

Què, sinó fàstic, segregarà aquest ésser intacte i maligne, innocent i tirà, envers la nostra aptitud per a la misèria, el nostre concubinatge amb el dolor, envers aquest pacte que establím amb la vilesa que, tanmateix, al capdavall, ens desolarà?.

- ▶ Barri xinès (Barcelona).
- ▶ Amberes.
- ▶ Revi, vaixell amb bandera panamenya.

Només per a tranquil·litzar la consciència ploram la manca de felicitat, falsaris, gaudim d'una profunda harmonia amb aquesta vida, i malgrat les seves fuetades tot d'una tornam a amistar-nos. Aquest és el monstre que abomina en nosaltres en Tomeu.

- ▶ Nova York.
- ▶ Montreal.

Des de la seva ingènua talaia, des de l'home sensible que avui és, un home estrany, més acoblat amb la terra i els arbres que no amb els altres homes, contempla irònicament aquell nin tímid i fonedís que fou i que, tal volta, encara l'habita molt més del que sovint en fa comptes.

- ▶ Pollença, 1974.
- ▶ L'Hort dels Bous.

L'estiu. Un miratge silenciós transformava els quadres en cadires, però els altres sentits, més amarats, ben aviat el desferen. L'estiu, l'oci, fins i tot els estrangers ja no són el que pareixien i del bombí dels darrers prestidigitadors ja no en sorgeix sinó la melangia.

- ▶ Secció de Cultura del Club.
- ▶ Associació de veïnats del Port de Pollença.

Estam de tornada i contaminam l'aire, ¿on són aquells refugis, aquells ateneus de lo que en altre temps fou cultura fonamental?. Cerquem la resposta a Ca'n Moixet. La disbauxa, la ganyota dels xoriguers al rostre dels companys i, al costat, entremig, soterrani, el discurs indeturable dels sacerdots i feligresos.

- ▶ Resposta de Mallorca al Decret de Nova Planta, 1979.

Sovint adora uns calamars a la martinica per a desfer la llengua, sens dubte empatxat de tants de brodats dialèctics.

- ▶ Primera Manifestació Plàstica Popular, 1979.
- ▶ Miquel de Norai, Joan March, Amador Magraner...

Tot sortint al carrer, algú ens prega una paraula per a defugir l'atròfia acústica.

Quin atreviment, gamberro, més que gamberro!.

II. L'AMO EN TOMEU, L'AMO, A LA CAIXA

Parlem d'estils i tendències, utilitzem la terminologia a l'ús que ens ofereix la investigació artística, però sense oblidar el seu valor relatiu, de difusió i deute a un codi de comunicació amb el que ens entenem i simplifiquem. Des d'aquesta perspectiva voldríem ésser escoltats, ja que en sentit estricte, qualsevol titulació, qualsevol afirmació definitiva d'un pintor, d'una tendència o d'una obra només són vàlids si se'ls accepta en la seva complexitat, superant la superficialitat amb què puguin ésser tractats. Per això, el comentari crític és la millor manera per a no arribar enlloc si en reglamentació i classificació es tradueix, si no és aproximació personal i complexa al complicat món que se'ns ofereix, recreació a través de la immersió pacífica o violenta dins les cabòries d'aquest món. I la nostra introducció no pot ésser sinó resum improvisat. Al pintor l'haurem de cercar irremediament en els quadres.

L'amo en Tomeu s'enfronta amb el fantasma de l'angúnia, s'obri la ferida, i de la lluita sorgeix l'alliberament, una passa més i el testimoni llavò del quadre. L'amo en Tomeu o el rite solitari. L'amo en Tomeu o el relat d'una experiència personal.

Ai, el paisatge com a objecte digne de contemplació estètica aïllada del seu contexte!. Hi ha hagut tants de renaixements! Qui i quan, molt abans de la invenció del cinematògraf, va decidir, atrevit, representar-lo en primeríssim pla, deslliurant-lo del totpoderós figuracionisme?. Estam lluny del terrorisme pictòric —tot arribarà— i l'amo en Tomeu, en humil i necessari procés d'aprenentatge, imita els clàssics i sacrifica el conjunt en benefici d'una part, cercant, per damunt de tot, robar de la llum o de l'aire el que més l'encisa. Ai, el fulgor d'aquesta llum esdevinguda poesia!. Ai, aquests grisos, blaus i turqueses que sobtadament fereixen l'ànim d'un defalliment abrasador!. Ai, harmonies i contrastes en el que el desig no rebat la idealitat d'un moment!. Com ocupen les nostres nits!. I per enfrontar-los, com necessitam del valor de les quatre de la matinada, del coratge de l'home sol, coratge sense crits, sense teatralitat, coratge de la foscor i del fred, coratge del meleano de l'art!.

AUTORRETRAT
Oli sobre lona, 46x55 cm. 1976

LA BUBOTA DEL PETROLI
Oli sobre fusta, 46x38. 1976

LLIRIS I CADIRA
Oli sobre tela, 46x55

III. EN TOMEU A COLONYA

La representació—objectiva, primer; subjectiva després—de la natura externa i l'afecció al món real, que caracteritzen l'obra de la Caixa, han desaparegut. No queda res de l'encisat esperit que s'embadalia, apassionadament, en la contemplació, i la conseqüència és una pintura esquinçadament desvinculada de la realitat objectiva, que entra en oberta contradicció amb les de realitzacions de la societat i, en conseqüència, posa en dubte la veritat de la realitat fenomènica exterior. Arribats a n'aquest punt de crisi i decadència—volguda i sistemàtica—però també d'alliberació, era qüestió de temps (ja sabem que gaudeix, entre altres debilitats, la de cremar etapes) que els colors i les formes passassin pel sedàs. El nou camí s'enfila cap a una pintura d'autodependència. Els colors, les formes, les taques, s'utilitzen amb més llibertat. Aquestes realitzacions deslligades del món exterior condueixen, per una part, a una refiguració, més o menys lliure, més o menys distorsionada, del món extern, i, per l'altra, a un treball total o parcialment plantejat sobre les imatges íntimes, individuals i objectives.

Malgrat tot, en Tomeu nostro, ens sorprèn una vegada més: el quadre no és un paisatge, sinó un horitzó, ve a dir-nos. En efecte, davant la sèrie «Imaginació i poder», la funció de l'ull ja no és orgànica sinó mental. Es tracta, fonamentalment, d'una idea, quelcom que hem de pensar, més que mirar. Estam davant un art ideàtic, entroncat profundament amb la nostra realitat.

Escollir sempre és difícil—Àngel o dimoni?— Mister Hyde és més pervers, però també més autèntic. En tot cas, d'aquest borgià Jardín de los senderos que se bifurcan en què s'ha convertit l'obra d'en Tomeu, jo destacaria la concepció d'un univers a on predomina la geometria—arquitectura de plànols i figures que seccionen i retallen l'espai marc de l'obra—, configurant un espai cromàtic, un món de plànols que ordena la pintura amb la bellesa senzilla de les línies.